

Ramy dla edukacja cyfrowa sprzyjająca włączeniu społecznemu

Mathilde Ellyton, Samuel Foli, Basel Hammouda,
Jérôme Mallarge, Susanne Durst e Sandra
Rothenberger

Styczeń 2022

Projekt ten został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną.

Streszczenie dla kierownictwa

Coronawirus (COVID-19) podkreślił, że kryzys wymaga natychmiastowego i zdecydowanego działania w organizacji, niezależnie od rodzaju organizacji. W sektorze edukacyjnym uczelnie niemal z dnia na dzień musiały przenieść swoje kursy online. Wiele uniwersytetów nie było przygotowanych na to przejście, co wpłynęło na proces kształcenia, zarówno dla wykładowców, jak i dla studentów, zwłaszcza tych, których sytuacja nie była idealna. Pandemia zmieniła zasady funkcjonowania szkolnictwa wyższego i jest teraz pewne, że edukacja online już nigdy nie będzie taka sama, ani pod względem odbioru, ani pod względem zasad nauczania online.

Celem projektu IDEA jest wspieranie przejścia na bardziej włączającą edukację cyfrową poprzez dostosowanie pedagogiki na uczelniach. Projekt koncentruje się na koncepcji włączenia, która była w dużej mierze ignorowana w środowisku edukacji online przed pandemią COVID-19, a jej kluczowy wkład w zapewnianie wysokiej jakości edukacji cyfrowej nie został doceniony.

Projekt ma na celu:

- zrozumienie i budowanie świadomości dotyczącej znaczenia i konieczności integracji w edukacji cyfrowej;
- opracowanie systemu zapewniania jakości, który pozycjonuje integrację we wszystkich etapach pedagogiki cyfrowej; oraz
- opracowanie praktycznych narzędzi, które wspierają kadre akademicką w ewolucji ich praktyki pedagogicznej.

Niniejszy raport „Ramy referencyjne dla włączającej edukacji cyfrowej” jest wynikiem prac, które miały na celu określenie wymagań dotyczących włączającej edukacji cyfrowej i identyfikację kluczowych aspektów uczenia się związanych ze zmianą wywołaną przez COVID-19. Dane do raportu zostały zebrane w drodze wywiadów i szerokiej ankiety, w której uczestniczyli studenci i wykładowcy z krajów europejskich uczestniczących w projekcie IDEA (Belgia, Bułgaria, Estonia, Francja, Włochy i Polska).

Wyniki

Stwierdzono, że edukacja online jest bardziej elastyczna i wygodna dla studentów, zwłaszcza tych bardziej dojrzałych; natomiast najbardziej uciążliwa i najtrudniejsza dla studentów rozpoczynających studia. W niektórych przypadkach kobiety, studenci miejscowi i studenci ze specjalnymi potrzebami byli bardziej zaktywizowani w porównaniu z innymi grupami studentów. Głównymi mankamentami są malejąca motywacja i zaangażowanie studentów wraz z rosnącym poczuciem izolacji z powodu braku kontaktu międzyludzkiego oraz trudności w realizacji wspólnych działań praktycznych. Stwierdzono również brak empatii u niektórych wykładowców.

Treści, pedagogika i metody oceny musiały zostać przeprojektowane na potrzeby edukacji cyfrowej, z bardziej praktycznym podejściem i mniejszym udziałem teorii. Wykładowcy mieli okazję wypróbować kilka cyfrowych narzędzi i metod, z których niektóre okazały się skuteczne w zaangażowaniu większej liczby studentów, takich jak pokoje podgrup i czaty. Mimo to powszechnie wypowiedziano się za kontynuacją edukacji stacjonarnej, podczas gdy

podejście hybrydowe spotkało się z dezaprobatą ze względu na nierówności, jakie między studentami wywołują tryb online i stacjonarny.

Wypalenie cyfrowe było częstym problemem wskazywanym zarówno przez studentów, jak i wykładowców. Mnogość platform, z którymi mieli do czynienia, również nie poprawiła sytuacji, zwłaszcza że znaczna liczba wykładowców zanaczyła, że ich umiejętności cyfrowe wymagają poprawy a stan infrastruktury technologicznej na uczelniach jest niezadowalający, co ma wpływ na proces edukacyjny.

Przeprowadzono analizę skupień w celu zidentyfikowania odrębnych grup uczniów, aby zaproponować bardziej szczegółowe zalecenia dla każdej grupy. Zidentyfikowano cztery grupy: studenci pozbawieni motywacji, którzy byli mniej zainspirowani do angażowania się w zajęcia online, przy braku bliskiej relacji z wykładowcami. Studenci nieaktywni, gdzie uwaga wykładowców skierowana była na innych. Studenci zaktywizowani cyfrowo, których zajęcia online zmotywowały do udziału w dyskusjach. Wreszcie studenci dojrzały, którzy w większości byli absolwentami, uznali edukację cyfrową za zadowalającą i wygodną.

Najlepsze praktyki

Podczas gwałtownej transformacji cyfrowej spowodowanej pandemią COVID-19 wykładowcy z uczestniczących w projekcie uczelni opracowali, a niektórzy zastosowali szereg rozwiązań, które pomogłyby przezwyciężyć stojące przed nimi wyzwania. Te „najlepsze praktyki” zostały pogrupowane w cztery kategorie: pedagogika, środowisko, komunikacja i zdrowie psychiczne.

Niektóre z wyróżnionych najlepszych praktyk związanych z pedagogiką obejmują potrzebę jasnego zdefiniowania i komunikowania struktury kursu z dużym wyprzedzeniem, rejestrowania lekcji i udostępniania ich online, ustanowienia regularnej metodyki oceny oraz korzystania z interaktywnych narzędzi w celu promowania interakcji. Jeśli chodzi o środowisko, w którym studenci i wykładowcy uczą się/uczają, zwłaszcza w środowisku cyfrowym, podkreślono modernizację infrastruktury IT oraz wsparcie udzielane pracownikom i studentom podczas szkolenia ich w zakresie brakujących umiejętności cyfrowych. Zwrócono również uwagę uczelni, jeżeli jest to możliwe, na standaryzację i ujednoczenie platform stosowanych w komunikacji. Zwrócono uwagę, że przejrzystość i koordynacja przekazu jest niezbędna do poprawy komunikacji w środowisku cyfrowym, zaś prowadzenie dyskusji nieformalnych między studentami i współpracownikami oraz organizowanie regularnych wydarzeń pomogłoby zmniejszyć niepewność i stres.

Zalecenia

W oparciu o wyniki badania i konkluzje najlepszych praktyk, przedstawia się zalecenia mające na celu poprawę integracji w edukacji cyfrowej na uczelniach. Najważniejsze z nich to:

- Strategie włączenia i zaangażowania w edukacji cyfrowej muszą być dostosowane do różnych grup uczniów w biorąc pod uwagę ich pochodzenie, profile i zachowania.
- Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji wykładowców, a do pewnego stopnia również studentów, jest koniecznością. Dotyczy to nie tylko umiejętności cyfrowych, ale także kulturowych i interpersonalnych.

- Kształcenie stacjonarne pozostaje niezbędne do zhumanizowania uczenia się i wdrażania praktycznych działań.
- Technologie cyfrowe powinny być stosowane do przekształcania pedagogiki edukacyjnej i wspierania procesów edukacyjnych, ale nie powinny być traktowane jako główna propozycja.
- Treści i metody muszą być zaprojektowane specjalnie dla środowiska on-line.
- Potrzebne jest wspólne zrozumienie i koordynacja strategii integracyjnych w edukacji cyfrowej przez różne uczelnie, instytuty, biura rekrutacji i obsługi studentów na uczelniach wyższych.